

Образложење

Правни основ

Правни основ за доношење ове уредбе садржан је у одредби члана 41а став 2. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16 и 95/18-др. закон) којом је прописано да се заштићено подручје I категорије проглашава актом Владе Републике Србије.

Према члану 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 – УС, 44/14 и 30/18 – др. закон) Влада уредбом подробније разрађује однос уређен законом, у складу са сврхом и циљем закона.

Одредбом члана 5а став 1. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 44/14, 14/15, 54/15, 96/15 – др. закон и 62/17), између осталог, обавља послове државне управе који се односе на заштиту природе.

Разлози за доношење уредбе

Проглашењем заштите Строгог резервата природе „Каленић” обезбеђује се очување природних и вредности које својим значајем заслужују статус репрезентативних примера биодиверзитета на територији Републике Србије.

Строги резерват природе „Каленић” простире се у централној Србији, у Левачу, испод западних обронака Гледићких планина, а изнад Каленићке реке, на локалитету „Спасојевина” (КО Каленићки Прњавор, општина Рековац). Циљ заштите Строгог резервата природе „Каленић” је очување врло ретке шумске састојине на подручју Србије. На простору природног добра налази се климатогена заједница храста сладуна и цера (*Quercetum farnetto-cerris*) старости од око 100 година, која је сачувала све одлике аутохтоног шумског екосистема. Окружена чистом буковом шумом, ова мешовита шумска састојина у фази старења и природне обнове, остатак је некадашњих изворних храстових шума, типичних за источни део Балканског полуострва.

Према вреднованим елементима биодиверзитета, Строги природни резерват „Каленић” спада у јединствена заштићена подручја тог типа у Србији. Захваљујући одсуству антропогених фактора, односно несметаном одвијају процеса сукцесије, заштићени простор резервата представља полигон за научна истраживања, посебно генетског развоја и феномена мутације дрвенастих врста, с обзиром на то да је у премерима вршеним до 1997. године као едификатор ове шумске заједнице била евидентирана и трећа врста – храст китњак (*Quercus sessiliflora*). Са становишта очувања екосистемске разноврсности на подручју резервата налази се врло вредно шумско станиште прашумског типа, настањено строго заштићеним и заштићеним врстама птица. Проглашењем заштите овог строгог резервата природе предупредили би се могући ризици по његове биолошке, пејзажне и естетске вредности.

Природно добро је први пут заштићено као Строги природни резерват „Каленић” решењем Завода за заштиту и научно проучавање природних реткости НР Србије број 594 од 24. октобра 1957. године. Подручје је поново стављено под заштиту решењем Скупштине општине Рековац из 1974 године. Циљ доношења новог акта о заштити је усаглашавање са Законом о заштити природе, а на основу стручно-документационе основе, Студије заштите Строгог резервата природе „Каленић”, коју је у складу са одредбама члана 42. Закона о заштити природе припремио и министарству надлежном за послове заштите животне средине доставио Завод за заштиту природе Србије, Београд. Оценивши да су налази Завода стручно оправдани, а предлози правно основани, Министарство је у складу са одредбама члана 43. Закона о заштити природе обавестило

јавност о Нацрту уредбе о проглашењу Строгог резервата природе „Каленић”, односно обезбедило јавни увид и организовало јавну расправу за наведену документацију. У току јавног увида и јавне расправе није било примедби на нацрт акта о проглашењу.

С обзиром на то да је спроведен поступак јавног увида и јавне расправе, као и да су заштићена подручја добра од општег интереса, сматрамо целисходним да се покрене процедура доношења ове уредбе, која у складу са Пословником Владе, започиње достављањем текста Предлога уредбе на мишљење надлежним министарствима.

Објашњење решења предложених уредбом

У члану 1. утврђују се генерални положај и одлике, категорија, врста и назив заштићеног подручја.

У члану 2. утврђују се основне вредности подручја и циљеви заштите.

У члану 3. утврђују се положај и површина подручја у односу на територијално-административну поделу.

У члану 4. утврђује се режим заштите на површини у државном власништву.

У чл. 5. утврђују се радови и активности који су забрањени, односно ограничени на површинама на којима је прописан режим заштите I степена.

У члану 6. одређује се управљач заштићеног подручја. За управљача се предлаже Јавно предузеће „Србијашуме”, Београд. Министарство је утврдило да предложени управљач у потпуности испуњава прописане услове за управљача заштићеног подручја, располаже респективним искуствима на пословима очувања и презентације природних вредности и стално је присутан на заштићеном подручју и његовој околини.

У члану 7. утврђују се основна овлашћења и обавезе управљача.

У члану 8. утврђена је обавеза управљача да у року од 10 месеци донесе План управљања за период од 10 година; наведена су министарства од којих се прибавља мишљење у поступку давања сагласности и одређен оквирни садржај годишњег програма на основу кога управљач обавља послове у времену до доношења плана управљања.

У члану 9. утврђен је рок од 6 месеци за доношење Правилника о унутрашњем реду и чуварској служби

У члану 10. утврђен је рок од годину дана за обележавање заштићеног подручја и рок од 12 месеци за идентификацију граница на терену, ортофото карти и катастарском плану, што ће управљач урадити у сарадњи са Републичким геодетским заводом и Заводом за заштиту природе Србије. Предвиђено је да на операт, односно записник о утврђивању граница сагласност даје министарство надлежно за послове просторног планирања, као и меродавност тако утврђених граница и површина у свим стварима које се тичу спровођења уредбе.

У члану 11. утврђује се обавеза управљача да у року од две године заснује дигиталну базу података, односно географски информациони систем о природним и створеним вредностима, активностим и непокретностима као кључном алату за планирање и праћење послова управљања и промена на заштићеном подручју.

У члану 12. наводе се основни извори средстава за финансирање заштићеног подручја односно плана управљања, сходно члану 69. Закона о заштити природе.

У члану 13. утврђује се обавеза усаглашавања планова, програма и основа са уредбом и планом управљања.

У члану 14. прописано је да ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Анализа ефеката уредбе

Доношењем уредбе остварује се низ позитивних ефеката у домену циљева утврђених Просторним планом Републике Србије, стратешким документима у области заштите природе, животне средине и одрживог развоја и међународним уговорима и програмима, а пре свега заштита биодиверзитета, као и повећање површине заштићених подручја, посебно еколошки значајних подручја.

С обзиром на то да се Строги резерват природе „Каленић” налази у слабо насељеној области и на мањој површини која је у државној својини, а посебно имајући у виду врсту природног добра и концепт заштите са изразито конзервационистичким приступом, процена социоекономских ефеката заштите своди се на утицај научно-истраживачких активности, као и културолошких и образовних програма чије спровођење уредба подстиче у циљу очувања, унапређења и популаризације заштићеног подручја.

Финансијска средства потребна за спровођење уредбе

Средства потребна за спровођење ове уредбе у 2019. години обезбеђена су Законом о буџету Републике Србије за 2019. годину („Службени гласник РС”, број 95/18) у износу од 1.000.000,00 динара на Разделу 25 – Министарство заштите животне средине (у даљем тексту: Министарство), Глава 25.0 – Министарство заштите животне средине, Програм 0405 – Заштита природе и климатске промене, Функција 560 – Заштита животне средине неklasификована на другом месту, Програмска активност 0002 – Подстицаји за програме управљања заштићеним природним добрима од националног интереса, Економска класификација 451 – Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама обезбеђена су средства са спровођење овог акта.

У 2020. и 2021. години финансијска средства биће планирана у оквиру лимита на разделу министарства надлежног за послове заштите животне средине који ће бити опредељени од стране Министарства финансија у складу са билансним могућностима.